

BÀI 15 : CÔNG DÂN VỚI MỘT SỐ VẤN ĐỀ CẤP THIẾT CỦA NHÂN LOẠI

(1 tiết)

I – MỤC TIÊU BÀI HỌC

Học xong bài này, HS cần đạt được :

1. Về kiến thức

- Biết được một số vấn đề cấp thiết của nhân loại hiện nay như : ô nhiễm môi trường, bùng nổ dân số, các dịch bệnh hiểm nghèo.
- Hiểu được trách nhiệm của công dân nói chung và học sinh nói riêng trong việc tham gia giải quyết một số vấn đề cấp thiết của nhân loại hiện nay.

2. Về kĩ năng

Tham gia các hoạt động phù hợp với khả năng của bản thân để góp phần giải quyết một số vấn đề cấp thiết của nhân loại hiện nay.

3. Về thái độ

Tích cực ủng hộ những chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước, ủng hộ những hoạt động góp phần giải quyết một số vấn đề cấp thiết của nhân loại do nhà trường, địa phương tổ chức.

---

(1) Hồ Chí Minh, *Toàn tập, Sđd*, Tập 4, tr. 486.

II – NHỮNG ĐIỀU CẦN LUU Ý

1. Về nội dung

Đây là bài đề cập đến yêu cầu đạo đức của người công dân trong mối quan hệ với nhân loại.

Bài có ba đơn vị kiến thức :

- Ô nhiễm môi trường và trách nhiệm công dân trong việc bảo vệ môi trường.
- Bùng nổ dân số và trách nhiệm công dân trong việc hạn chế sự bùng nổ dân số.
- Các dịch bệnh hiểm nghèo và trách nhiệm công dân trong việc phòng ngừa và đẩy lùi dịch bệnh hiểm nghèo.

Cần tập trung làm cho HS hiểu được về một số vấn đề cấp thiết của nhân loại hiện nay là những vấn đề nào ? Mối quan hệ giữa các vấn đề đó ? Vì sao chúng lại là cấp thiết ? Trách nhiệm của thanh niên HS trong việc tham gia góp phần giải quyết những vấn đề này như thế nào ?

2. Về PPDH và hình thức tổ chức dạy học

Dạy học bài này có thể sử dụng kết hợp các phương pháp : Đàm thoại, thảo luận nhóm, liên hệ thực tiễn, dự án ; kết hợp giữa hình thức làm việc theo nhóm và theo lớp.

3. Về phương tiện dạy học

- Tranh ảnh, băng hình, biểu đồ, số liệu về sự ô nhiễm môi trường sống, về sự gia tăng dân số, về tình trạng đói nghèo, về sự lây nhiễm HIV/ AIDS.
- Tranh ảnh, băng hình về các hoạt động bảo vệ môi trường, phòng chống HIV/ AIDS, phòng chống dịch cúm gia cầm,...

4. Về kiểm tra, đánh giá

a) Gợi ý trả lời câu hỏi và giải bài tập

Bài tập 1 :

Các vấn đề :

- Ô nhiễm môi trường ;

- Bùng nổ dân số ;
- Các dịch bệnh hiểm nghèo...

là những vấn đề cấp thiết của nhân loại hiện nay vì những vấn đề đó đang đe doạ nghiêm trọng đến sự sống còn và phát triển của cả nhân loại và để giải quyết chúng cần có sự tham gia của mọi người dân, cần có sự hợp tác của các quốc gia, các dân tộc.

Bài tập 2 : Bài tập này yêu cầu HS chỉ ra được một số hoạt động, đặc biệt là hoạt động của HS để góp phần giải quyết một số vấn đề cấp thiết của nhân loại hiện nay. Ví dụ như : trồng cây gây rừng, thực hành tiết kiệm tài nguyên thiên nhiên, thực hiện chính sách dân số – kế hoạch hoá gia đình, phong trào tiêm chủng mở rộng, phong trào phòng chống nhiễm HIV/ AIDS,...

b) *Gợi ý kiểm tra, đánh giá*

Để kiểm tra, đánh giá kết quả học tập bài này của HS, có thể tiến hành theo nhiều cách khác nhau. Ví dụ :

- Qua việc HS liên hệ thực tiễn ;
- Qua việc HS trình bày ý kiến trong nhóm, trước lớp ;
- Kiểm tra miệng với những câu hỏi mở ;
- Sử dụng câu hỏi trắc nghiệm, ví dụ :
  - Hãy gạch chân những vấn đề em cho là vấn đề cấp thiết của nhân loại hiện nay :
    - + Ô nhiễm môi trường ;
    - + Ma tuý ;
    - + Chiến tranh hạt nhân ;
    - + Bùng nổ dân số ;
    - + HIV/ AIDS và các dịch bệnh hiểm nghèo ;
    - + Thất nghiệp ;

+ Đô thị hoá quá nhanh ;

+ Đói nghèo ;

+ Thất học ;

+ Lạm dụng trẻ em ;

+ Tắc nghẽn giao thông ;

+ Li hôn.

- Hãy ghi chữ Đ vào ô trống trước những việc HS chúng ta cần làm để góp phần giải quyết một số vấn đề cấp thiết của nhân loại hiện nay.

Giữ vệ sinh nơi ở, nơi học và các nơi công cộng khác ;

Bảo vệ rừng ;

Sử dụng tiết kiệm sách vở, đồ dùng, điện, nước ;

Tiết kiệm và bảo vệ nguồn nước sạch ;

Khai thác bừa bãi tài nguyên thiên nhiên ;

Thực hiện *Luật Hôn nhân và gia đình năm 2000*, chính sách DS – KHH gia đình, chính sách xoá đói, giảm nghèo của Nhà nước ;

Tích cực tham gia phòng chống các tệ nạn xã hội ;

Tích cực học tập và rèn luyện sức khoẻ ;

...

III – GỢI Ý TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC BÀI HỌC

1. Phần mở bài

Để mở bài, GV có thể hỏi HS : Qua đọc sách báo và theo dõi các phương tiện truyền thông đại chúng, các em thấy các quốc gia trên thế giới hiện nay thường quan tâm đến các vấn đề gì ? Vì sao họ lại cùng quan tâm đến những vấn đề đó ?

2. Phần tổ chức dạy học các đơn vị kiến thức

Dạy học đơn vị kiến thức 1, 2, 3

* *Mức độ kiến thức*

HS cần hiểu được :

- Ô nhiễm môi trường, bùng nổ dân số, các dịch bệnh hiểm nghèo là những vấn đề cấp thiết của nhân loại hiện nay.
- Trách nhiệm của công dân trong việc tham gia giải quyết các vấn đề cấp thiết của nhân loại hiện nay.

* *Cách thực hiện*

- GV lần lượt mời các nhóm HS lên trình bày kết quả tìm hiểu của các em về từng vấn đề đã được phân công : Sự ô nhiễm môi trường, sự bùng nổ dân số, các dịch bệnh hiểm nghèo.

Với mỗi vấn đề, GV lưu ý HS trình bày theo các phần :

- + Thực trạng nguy hiểm của vấn đề.
- + Trách nhiệm của công dân trong việc tham gia giải quyết vấn đề.
- Sau phần trình bày của mỗi nhóm, GV tổ chức cho cả lớp trao đổi, bổ sung đặc biệt là về trách nhiệm của công dân tham gia giải quyết các vấn đề đó.
- Kết luận của GV.

3. Phần củng cố

Để củng cố bài, có thể sử dụng các bài tập 1, 2 trong SGK.

IV – TƯ LIỆU THAM KHẢO

- 1.** Khoảng ba triệu thanh thiếu niên tuổi từ 15 – 24 bị nhiễm HIV (1998, UNICEF). Thế giới có 8,2 triệu trẻ em mồ côi do AIDS (1999, UNAIDS).
- 2.** Tính đến tháng 6-2003, theo Tổ chức Y tế thế giới, toàn thế giới có 8.454 ca nhiễm SARS trải khắp 29 quốc gia và vùng lãnh thổ với 794 người chết.

3. Tại các nước đang phát triển, hơn 1 tỉ người thiếu nước sạch, khoảng 3 tỉ người không được hưởng các điều kiện vệ sinh (1998, UNICEF).

4. Triển vọng của vấn đề môi trường :

Vấn đề môi trường ngày càng mang tính chất toàn cầu, giải quyết vấn đề môi trường quốc gia có tác động tích cực đến vấn đề môi trường quốc tế và ngược lại. Các quốc gia ngày càng nhận thức được sự gắn bó giữa bảo vệ môi trường và phát triển. Nếu tại Hội nghị Xô-tôc-khôm (1972), các nước đang phát triển coi vấn đề bảo vệ môi trường là cản trở sự phát triển kinh tế, là vấn đề của các nước giàu vì họ gây ra nhiều ô nhiễm, nhất là có điều kiện tài chính để khắc phục, thì từ Hội nghị Nai-rô-bi (1982) và nhất là Hội nghị thượng đỉnh Trái Đất ở Ri-ô dê Gia-nê-rô (Bra-xin, 1992) và Hội nghị thượng đỉnh thế giới về phát triển bền vững vừa qua, nhận thức của các nước đang phát triển đã thay đổi hẳn. Điều này thể hiện qua việc các nước đang phát triển ngày càng có vai trò tích cực hơn trong diễn đàn, hội nghị quốc tế về môi trường, đoàn kết đấu tranh buộc các nước phát triển phải có trách nhiệm cung cấp công nghệ sạch và tài chính để giúp các nước nghèo giải quyết các vấn đề môi trường bức xúc có tính toàn cầu như : bảo vệ tầng ô-dôn, thay đổi khí hậu, bảo vệ đa dạng sinh học... Mặt khác, các nước phát triển cũng như đang phát triển ngày càng ý thức được vấn đề môi trường trong hoạch định chính sách phát triển, phấn đấu để đạt được sự phát triển bền vững.

Tuy nhiên, kết quả Hội nghị Giô-han-ne-xbuốc cũng cho thấy còn nhiều trở ngại cho việc thực hiện các cam kết chính trị và các chương trình hành động đã được thông qua, trong đó nổi bật là vấn đề nguồn lực. Các nước phát triển, đặc biệt là Mĩ, chưa có cam kết cụ thể đối với việc thực hiện các chương trình nói trên.